

Földes Klára

Ez én vagyok az 1950-es években. Én Aradon születtem, 1920. március 17-én, de Kürtösön éltem a családommal. Az elemi iskola elvégzése után a szüleim fizettek az iskoláztatásomért. Nem volt nagyon drága, bárki megengedhette magának. 12 évig jártam iskolába. Tehát az első négy elemi osztályt Kürtösön végeztem, aztán 8 évig tanítóképzőben tanultam, hogy tanítónő lehessenek. Az első évet Aradon végeztem. Mivel ott az iskolát bezárták, elhelyeztek Lugosra, ahol a második évemet töltöttem. Aztán azt az iskolát is bezárták, és Kolozsvárra kerültem, ahol a következő 6 évet végeztem és leérettségiztem. Miután 1939-ben leérettségiztem, hazamentem Kürtösre. Nem dolgoztam tanítónőként Kürtösön. Nem dolgozhattam állami iskolában, mert a zsidókat akkor már kitiltották az állami intézményekből, annak ellenére, hogy állami, román nyelvű oklevelem volt [lásd: zsidótörvények Romániában]. A gyulafehérvári zsidó hitközségnek szüksége volt az iskolájuk számára egy tanítónőre, ezért 1939. december 1-jén Gyulafehérvárra költöztem. 1942. augusztus 31-ig laktam Gyulafehérváron. 1941-ben egy új törvény [lásd: zsidótörvények Romániában] arra

kényszerítette a szüleimet, hogy Aradra költözzenek. Nem látogathattam meg őket, mert a zsidók nem utazhattak, volt egy törvény, amit a legionáriusok adtak ki [lásd: legionárius mozgalom; zsidótörvények Romániában] napon kaptam egy iratot a tanfelügyelőségtől, amelyben az állt, hogy három napon belül be kell mutassak a törvényszéken egy írásos bizonyítékot arról, hogy nem voltam soha elítélve. Mit csináljak, hiszen nem engedtek Aradra utazni? Ha nem hozom az iratot, az a veszély fenyeget, hogy elveszítem az állásom. Elmentem a törvényszékre, hogy a főügyésszel beszéljek. Tudtam, hogyan néz ki: kicsi, sovány ember. Elmentem egyenesen hozzá, és azt mondtam neki: ?Zsidó vagyok, ön is nagyon jól tudja, hogy nem utazhatok. Úgy gondolom, segíthetne rajtam azzal, ha kérne az aradi törvényszéktől egy iratot arról, hogy soha nem voltam elítélve. Ön ideadná nekem ezt az iratot, és ha bebizonyosodna, hogy nem mondok igazat, amikor azt állítom, hogy soha nem voltam elítélve, ön visszavonhatja.? Rám nézett és megkérdezte. ?Ez törvényes?? Azt válaszoltam: ?Nem tudom, hogy törvényes-e, de emberséges!? Ideadta a szükséges iratot, és azután soha többet nem láttam. Csak az ismeretségeimnek köszönhettem, hogy sikerült hazamennem a szüleimet meglátogatni. A Vaszgárda uralmának idején [lásd: legionárius mozgalom] a törvények nagyon gyakran változtak. Egy időben a zsidók csak akkor utazhattak, ha rendelkeztek orvosi igazolással Fehér megye orvosától, miszerint az illető személynek orvosi vizsgálatokra volt szüksége, amiket az én esetemben csak Aradon lehet elvégezni. Így hát elmentem az orvoshoz -- kicsi, tömzsi ember volt --, megmondtam, hogy zsidó vagyok és haza akarok menni meglátogatni a szüleimet. Mondtam, nem szenvedek semmilyen betegségben, 21 éves vagyok, és nem tudom, milyen betegséget állapíthatna meg, mert egyetlen gondom, hogy hiányoznak a szüleim. Megvizsgált, és azt mondta, másnap menjek vissza a titkárságra egy bélyeggel, mert ott fogom megkapni a szükséges iratot. Megkaptam az igazolványt és hazamentem. Azt hiszem, a szüleim beszéltek rólam az aradi hitközségnél, és hogy Aradra szeretnék költözni. Amikor valaki nyugdíjba vonult, idehoztak. Hét évig tanítottam az aradi zsidó iskolában, 1942--1948 között. Az iskolában az ivrit ábécéskönyvből tanítottam, mert tanultam egy kicsi ivritül Gyulafehérváron. Az ábécéskönyv nagyon jó könyv volt, sok képpel; a gyerekek könnyen tanultak belőle. Sok gyerek (vagy 30-35) volt egy osztályban a zsidó iskolában, sokan voltak közülük ortodox zsidók. Én voltam a legfiatalabb tanítónő. Nagyon szerettem ünnepélyeket rendezni. Az egyik ünnepélyünket az Állami Színházban tartottuk. A primadonnát Blum Katalinnak hívták, és a barátnőm volt, ő tanította a tornát és a balettet az iskolában. A háború idején a németeknek szükségük volt az iskolára, és el kellett költözzünk abba az épületbe, ahol a hitközség irodája van. A zsidó iskolát az 1948-as államosítási törvény [lásd: államosítás Romániában] értelmében bezárták, minden kisebbségi iskolát állami iskolává alakítottak. Áthelyeztek egy aradi állami iskolába, a Ghiba Birta Iskolába, ahol 30 évig dolgoztam, a nyugdíjazásomig, 1978-ig.